

วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในประเทศสหรัฐอเมริกา*

METHODS OF PROPAGATING BUDDHISM BY THAI MISSIONARIES IN THE UNITED STATES

สงกรานต์ พิมพา¹, บุญยานุช สุขร่วง² และ อัสภา สุระมัตย์³

Songkran Phimpha¹, Bunyanuch sookrang² and Atsada Suramat³

¹⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: songkran19879@gmail.com

วันที่รับบทความ : 26 กันยายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 กันยายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 2 ตุลาคม 2568

Received 26 September 2025; Revised 30 September 2025; Accepted 2 October 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ออกมาขยายให้กว้างขวางไปสู่ประชาชนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติตามจนสามารถบรรลุประโยชน์สูงสุดที่พระสงฆ์ ตั้งใจศึกษาหลักธรรมคำสอน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม รวมถึงหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ของแต่ละสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รวมถึงมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประเทศสหรัฐอเมริกา, พระธรรมทูตไทย, วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

Citation:

* สงกรานต์ พิมพา, บุญยานุช สุขร่วง และ อัสภา สุระมัตย์. (2568). วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(6), 287-301.

Songkran Phimpha, Bunyanuch sookrang and Atsada Suramat. (2025). Methods Of Propagating Buddhism By Thai Missionaries In The United States. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(6), 287-301.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

Abstract

This academic article aims to explore the methods of propagating Buddhism by Thai Buddhist missionaries in the United States. It was found that: The propagation of Buddhism means the dissemination of Buddhist teachings to the public through various media to instill faith and belief in the Triple Gem. Embrace the principles of Dhamma and practice them until you can achieve the highest benefit. Monks are determined to study the principles of Dhamma and practice as good examples for society. This includes principles of propagation of Buddhism that can be applied to each physical environment, as well as methods for resolving problems and obstacles that may arise in the performance of duties effectively.

Keywords : United States of America, Thai Buddhist missionaries, Methods of spreading Buddhism

บทนำ

พระธรรมทูตมีหลักการและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธโอวาท โดยได้ดำเนินตามแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรง เผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการแสดงธรรมแก่เวไนยสัตว์ตลอดพระชนมายุของพระองค์ ได้ทรง ประกาศหลักคำสอนซึ่งกระทำในหลายรูปแบบ เช่น โดยการแสดงธรรม การสนทนาธรรม การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส และการตอบปัญหาข้อข้องใจ เป็นต้น โดยที่พระองค์ได้ประทานหลักการและเทคนิคในการเผยแผ่ธรรมะให้พระสาวกยึดถือปฏิบัติเป็นหลักการในการแสดงธรรมให้ เหมาะสมกาลเทศะ ให้เป็นผู้มีคุณธรรมมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจในแต่ ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตาโดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ ไม่แสดงธรรมโดยยกตนข่มท่านและไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่น เจตนารมณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของ พระธรรมทูตสายต่างประเทศยังคงมีอุดมการณ์ เหมือนเดิม “พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปรวมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามใน ท่ามกลาง งาม

ในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะครบบริบูรณ์ บริสุทธ์ สัตว์ทั้งหลาย จำพวกที่มีธูลีคือกิเลสในจักขุน้อยมีอยู่ เพราะไม่ได้พึงธรรมย่อมเสื่อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมี ดุริการิกขุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” (วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

พระมหาสุริยา วรเมธี และคณะ (2551) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า แนวคิด วิธีการและเป้าหมายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตเป็นไปตามหลักพุทธโอวาท แสดงธรรมให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีเหตุผล แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา โดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ ไม่แสดงธรรมโดยยกตนข่มท่าน และไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่น เป้าหมายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศเพื่อประโยชน์ เกื้อกูล ความสุข แก่บุคคลทั้งที่เป็นชาวพุทธและมีใช้ชาวพุทธ มุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยใช้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทางในการขึ้นบุคคลให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เป็นศูนย์รวมจิตใจและกิจกรรมของชาวพุทธในต่างประเทศโดยมีวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ตั้ง หรือการจัดกิจกรรมภายในวัด เช่น การจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญของชาติ การเทศน์ การปาฐกถา การเขียนบทความ การจัดสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนานอกที่ตั้ง เช่น การสอน การบรรยายในสถานศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่นอกวัด การใช้เทคโนโลยี สื่อสารมวลชน วิทยุโทรทัศน์หรือการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวัด เป็นต้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบเครือข่าย เช่น การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การส่งต่อกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายชาวพุทธทั้งฝ่ายฆราวาสและพระสงฆ์ (สมัชชาสงฆ์ไทย)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2513) กล่าวว่า องค์ประกอบของพุทธวิธีการสอน ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบของการเผยแผ่ได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะประสบผล ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ศาสนธรรม คุณค่าสำคัญที่ควรแก่การสั่งสอนเผยแผ่ 2) ศาสนบุคคล ผู้มีคุณสมบัติควรแก่การเป็นผู้สอน มีบุคลิกภาพดี อาจารย์งดงาม ทรงคุณธรรมที่ได้อบรมตนดีแล้วด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา และอื่น ๆ 3) ศาสนพิธี มีหลักและแนวทางวิธีที่ดี เหมาะสมในการสอน

4) ศาสนโยบาย อุบายประกอบการสอน ยกอุทาหรณ์ อุปมา 5) ศาสนวัตถุ การใช้อุปกรณ์ประกอบทั้งจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสิ่งประดิษฐ์ สื่อประกอบการสอนเพื่อให้เข้าถึงธรรมนิเทศ 6) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เรียนที่เป็นศาสนทายาท ซึ่งวิธีการเผยแผ่ธรรมหรือกลยุทธ์การดำเนินการประกาศธรรมที่สำคัญของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่สำคัญมี 5 ข้อ ได้แก่ 1) การตกปลานอกบ้าน หมายถึง การทำงานเชิงรุกเพื่อถึงกลุ่มเป้าหมาย 2) ประสานสิบทิศ หมายถึง การสร้างเครือข่าย 3) ผูกมิตรทั่วหล้า หมายถึง การประสานสามัคคีองค์กรต่าง ๆ 4) บริหารปัญญา หมายถึง การพัฒนาศักยภาพตนเองอยู่เสมอ 5) สาลิกาบ่อนเหยื่อ หมายถึง การนำธรรม ให้เข้าถึงจิตใจของชาวบ้าน (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2552)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาและเพื่อเป็นสถานที่ส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาและ ขนบธรรมเนียมและประเพณี เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชาวพุทธเป็นที่ประกอบพิธีกรรมด้านพระพุทธศาสนาที่เป็นศูนย์รวมของชาวพุทธต่อไป

หลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในการออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาครั้งแรกพระพุทธองค์ได้ส่งพระสาวกออกประกาศพระพุทธศาสนา จำนวน 60 รูป ประกอบด้วย ปัจวัคคีย์ทั้ง 5 ได้แก่ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ พระอัสสชิ และ กลุ่มสหมิตรพระยศกุลบุตร เป็นต้น ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนานับตั้งแต่นั้นมาพระพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปยังถิ่นฐานต่าง ๆ ของชมพูทวีป ต่อมาหลังจากที่พระพุทธองค์ได้ปรินิพพานได้ 3 เดือน พระภิกษุสงฆ์ได้ทำการสังคายนาครั้งแรกโดยมีพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ มีพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นองค์พระราชาอุปถัมภ์ได้เลือกพระอรหันตสาวกส่งไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังนานาประเทศ จำนวน 9 สาย และสายที่ 8 โดยการนำของพระโสณเถระและพระอุตระเถระฯได้นำเดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่อาณาจักรสุวรรณภูมิ ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย โดยมีหลักฐานเป็นโบราณสถาน เช่น พระปฐมเจดีย์ เป็นต้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2540) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์ทรงตรัสถึงบุคคล 4 ประเภทที่สามารถจะรับการเผยแผ่ ได้แก่

- 1) อุคฆฏิคคณิณฺณ ผู้ที่พอยกหัวข้อก็รู้ เข้าใจได้พลันที่ยกหัวข้อขึ้นแสดง
- 2) วิปจิตคณิณฺณ ผู้รู้เข้าใจได้ต่อเมื่อขยายความพิสดารออกไป
- 3) เนยยะ ผู้ที่พอจะชี้แจงแนะนำได้ด้วยวิธีการฝึกสอนอบรมต่อไป
- 4) ปทปรมะ ผู้ที่อธิบายสอนให้รู้เพียงพยัญชนะ ถ้อยคำ ไม่อาจเข้าใจ

ความหมาย

นอกจากนี้พระพุทธองค์ทรงเปรียบอุคฆฏิคคณิณฺณ เป็นเหมือนบัวพ้นน้ำ ที่พอต้องแสงอาทิตย์แล้วก็จะบานในวันนี้ เปรียบวิปจิตคณิณฺณ เป็นเหมือนบัวอยู่เสมอน้ำพร้อมจะบานในวันรุ่งขึ้น เปรียบเนยยะ เป็นเหมือนบัวจมอยู่ในน้ำเตรียมที่จะโผล่ขึ้นมาบานในวันที่ 3 ส่วนปทปรมะ ทรงเปรียบเหมือนบัวมีโรค ยังไม่พ้นน้ำไม่มีโอกาสขึ้นมาบาน จักกลายเป็นอาหารปลาและเต่า พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูหมิ่นโลกธาตุเป็นเหมือนกออูบล เป็นต้น ทรงเห็นว่าหมู่ประชาผู้มีธลีในดวงตาเบาบางมีประมาณเท่านั้น หมู่ประชาผู้มีธลีในดวงตามากมีประมาณเท่านั้น ในหมู่ประชาทั้ง 2 อุคฆฏิคคณิณฺณบุคคล มีประมาณเท่านั้น อนึ่ง ในบุคคล 4 เหล่านี้ พระธรรมเทศนาของพระพุทธองค์ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่บุคคล 3 จำพวก (คืออุคฆฏิคคณิณฺณ วิปจิตคณิณฺณและเนยยะ) ในอรรถภาพนี้ ส่วนปทปรมะ ย่อมเป็นวาสนาแต่ละบุคคล (ต้องสั่งสมบารมีต่อไป) เพื่อสำเร็จประโยชน์ในอนาคตข้างหน้าในภพเบื้องหน้า พระพุทธองค์ทรงทราบว่า การแสดงธรรมจะนำประโยชน์มาแก่บุคคล 4 จำพวกนี้ จึงมีพระประสงค์จะแสดงพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะทรงแสดงที่ใดและแก่ใคร ย่อมมีจุดหมายเป็นแนวเดียว คือ มุ่งให้เกิดความเข้าใจในสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง และให้มีทัศนคติและการปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นอย่างถูกต้อง ในทางที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น เนื้อเรื่องและวิธีการสอนนั้น ย่อมต่างกันไปตามอุปนิสัย ความถนัด และความสนใจของผู้ฟังแต่ละบุคคล สุดแต่เรื่องใด วิธีการใดจะช่วยให้เขาเข้าใจธรรมได้ดี ครั้นพุทธกาล เบื้องต้นที่พระพุทธเจ้า ได้สาวกจำนวน 60 รูป องค์ ผู้บรรลุธรรมได้เห็นแจ้งตามธรรมที่ทรงตรัสรู้แล้วนั้น ก็ได้ทรงประกาศในเชิงนโยบาย ถึงจุดหมายของการเผยแผ่หลักธรรมวินัย (พรหมจรรย์) ให้แก่เหล่าสาวก ตรัสว่า “เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประกาศพรหมจรรย์ อันงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก” หมายถึงเป็นการประกาศของพระพุทธเจ้าเพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ผู้ได้บรรลุธรรมเหล่านั้นได้ออกไปเผยแผ่

พระพุทธศาสนา โดยจุดมุ่งหมายในสมัยพุทธกาล (ที.ม. (ไทย) 15/428/130) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ได้แก่

(1) เพื่อประโยชน์แก่ชนทั้งหลาย คือ มุ่งปรารถนาจะสร้างประโยชน์อันสูงสุดแก่หมู่ชน โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ไม่ว่าจะเป็นวรรณะกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ หรือศูทร แม้กระทั่งจัณฑาล หมายถึง การเข้าถึง สั่งสอน อบรม แสดงธรรมแก่ประชาชนทุกชั้นวรรณะ

(2) เพื่อเกื้อกูลแก่คนจำนวนมาก คือ มีจุดมุ่งหมายในการนำธรรมที่ได้ตรัสรู้แล้วแพร่กระจายให้กว้างขวางออกไป เป็นเอื้อเพื่อแผ่แผ่แก่มหาชนหมู่มาก หมายถึง การเข้าถึง สั่งสอน อบรม แสดงธรรมแก่ประชาชนทุกชั้นวรรณะ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมศาสนพิธีหรือการปฏิบัติสมถ วิปัสสนากรรมฐาน

(3) เพื่อความสุขแก่มนุษย์และเทวดาทั้งหลาย คือ พระพุทธองค์มิได้มีเพียงจุดมุ่งหมายจะชี้ทางแห่งความสุขให้แก่กลุ่มของมนุษย์ หากแต่รวมไปถึงเหล่าทวยเทพเทวา ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด หมายถึง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวอเมริกัน

(4) เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก คือ แม้พระพุทธองค์เอง หรือพระภิกษุสงฆ์ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรม ได้จาริกไปถึงที่แห่งใดก็ตาม ก็พึงกระทำไว้ในใจที่จะนำธรรมที่ได้ศึกษาดีแล้วนั้นไปอนุเคราะห์แก่ชาวโลกทั้งหลาย หมายถึง พระสงฆ์ไทย จากวัดไทยในสหรัฐอเมริกา มีความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งด้านการศึกษา ด้านศาสนสงเคราะห์ ด้านแนวทางดำรงชีวิตดีงาม ด้านการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้ประชาชนอยู่ดีมีความสุข

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 การเผยแผ่ หมายถึง การทำให้ขยายออกไป เช่น เผยแผ่พระศาสนา โดยหลักการและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเหล่าพระพุทธสาวกจนตราប់ในปัจจุบัน ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ โดยหลักการก็คือ ให้เกิดประโยชน์สุขตามพุทธประสงค์ 3 ประการ คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2542)

- 1) ทิฐุธรรมิกัตถะ คือประโยชน์ปัจจุบัน ในชาตินี้โลกนี้ ประโยชน์เบื้องต้น
- 2) สัมปรียิกัตถะ คือประโยชน์เบื้องหน้า ในภพหน้า ประโยชน์ขั้นสูง
- 3) ปรมัตถะ ประโยชน์สูงสุด จุดหมายสูงสุด คือพระนิพพาน

กรมการศาสนา (2542) กล่าวว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การประกาศพระพุทธศาสนาให้แก่ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกวิถีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วน้อมนำไปปฏิบัติใน

ชีวิตประจำวัน ได้แก่การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา การดำเนินการใด ๆ ของภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด เชื่อว่า เป็นภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในชมพูทวีป หลังจากเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วพระสงฆ์สาวกได้ช่วยกันเผยแผ่ ถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชทรงอาราธนาพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระส่งพระอรหันต์ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังนานาประเทศจำนวน 9 สาย พระโสมเถระและพระอุตตรเถระเป็นหัวหน้าพระธรรมทูตมายังดินแดนสุวรรณภูมิ (จันทน์ ทองประเสริฐ, 2514)

ดังนั้น หลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์ทรงเผยแผ่ด้วยพระองค์เองและอนุญาตให้พระสงฆ์สาวกของพระพุทธองค์ได้ยึดหลักพระธรรมวินัยในการปกครองโดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำทางการเมือง เช่น กษัตริย์ ผู้ปกครอง และผู้นำทางสังคม เช่น คฤหบดี เศรษฐี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำหลักธรรมคำสอน ซึ่งทางทางดับทุกข์แก่กลุ่มเป้าหมายในทุกระดับ โดยมีรูปแบบการเผยแผ่ผ่านบุคคล ศาสนวัตถุ สื่อและนโยบายทางสังคม เนื้อหาหลักธรรมที่เน้นในด้านปรมัตถธรรมเพื่อความหลุดพ้นมากกว่าการเน้นในด้านระดับศีลธรรม

พระธรรมทูตไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

วัดไทยแห่งแรกในสหรัฐอเมริกา สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2514 โดยจดทะเบียนตั้งศูนย์พุทธศาสนาเถรวาทแล้วพัฒนามาเป็นวัดไทยลอสแอนเจลิส ในปีต่อมา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร) แห่งวัดพระเชตุพนฯ หรือวัดโพธิ์ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่สมเด็จพระวันรัตน์ ได้มาเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์สร้างอุโบสถวัดไทยแอลเอ เพราะเหตุนี้ทำให้หัวหน้าสงฆ์หรือเจ้าอาวาสที่ครองวัดไทยแอล.เอ.นานที่สุดจะเป็นพระสงฆ์ที่มาจากวัดโพธิ์ ตลอดเวลา 40 ปีที่ผ่านมา หัวหน้าคณะสงฆ์สายวัดโพธิ์ 2 รูป ครองวัดไทยแอล.เอ. นานถึง 36 ปี นั่นคือ พระธรรมราชานุวัตร หรือหลวงเตี้ย ครองวัดนี้นานถึง 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2522-2531จากนั้นพระเดชพระคุณ พระราชธรรมวิเทศ ได้เป็นหัวหน้าสงฆ์ต่อมาจนถึงปัจจุบัน นับแต่ก่อตั้งวัดไทย แอล.เอ. จนถึงปี พ.ศ. 2519 มีวัดไทยในอเมริกาเกิดขึ้นตามมาอีก รวมเป็น 5 วัดคือ วัดไทยลอสแอนเจลิส วัดไทยกรุงวอชิงตันดี.ซี. วัดวชิรธรรมปทีป

นิวยอร์ก วัดพุทธวราราม เดนเวอร์ และวัดธัมมาราม ชิคาโก หัวหน้าสงฆ์หรือเจ้าอาวาสของทั้งห้าวัดได้รวมประชุมกันจัดตั้งสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาที่เดนเวอร์ นับมาถึงปัจจุบัน มีวัดไทยอยู่ในสังกัดของสังกัดสมัชชาสงฆ์ 116 วัด สมัชชาสงฆ์ ทำหน้าที่คล้ายกับสหประชาชาติของวัดไทยในอเมริกา คือเป็นศูนย์ประสานงานของวัดไทยในอเมริกาและยังเป็นส่วนกำกับดูแลวัดไทยในอเมริกาแทนมหาเถรสมาคม หน้าที่ประการหลังนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างวัดไทยในอเมริกากับคณะสงฆ์ไทยในประเทศไทยซึ่งเป็นที่มาของโครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ การจัดตั้งสำนักงานกำกับดูแล พระธรรมทูตไปต่างประเทศและการจัดสรรโควตาสมณศักดิ์สำหรับพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

พระทินวัฒน์ สุขสง (2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) วิธีการเผยแผ่ควรผลิตบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ควรสร้างสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวตะวันตก ควรผลิตสื่อที่เหมาะสมกับความต้องการชาวตะวันตกและควรกำหนดนโยบายในเชิงรุก 2) เนื้อหาคำสอน ควรเน้นหลักธรรมที่เป็นเหตุผลร่วมพิสูจน์ได้ในปัจจุบัน หลักเล็งหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อยังที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยหลักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน 3) กลุ่มเป้าหมายในการเผยแผ่ควรเน้นกลุ่มของคนท้องถิ่นเจ้าของประเทศที่มีความสนใจพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานเดิมและจัดหลักธรรมให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้ศึกษา 4) จุดมุ่งหมายในการเผยแผ่ คือ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้นำหลักธรรมไปใช้ในการพัฒนาชีวิตตนเองและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจนสามารถพัฒนาไปสู่การศึกษาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นสู่การปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงได้ (พระทินวัฒน์ สุขสง, (2558) เสถียร โพธิ์นันทะ ได้สันนิษฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ดินแดนตะวันตกไว้ว่า พระพุทธศาสนาเริ่มเข้าสู่ดินแดนตะวันตกตั้งแต่เมื่อคราวตติยสังคายนา ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ประมาณพุทธศตวรรษที่ 3 ที่มีการส่งสมณทูตไปยังนอกชมพูทวีปครั้งแรก (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2544) จึงสันนิษฐานว่ากลุ่มพระสมณทูตคณะสายที่ 6 ซึ่งมีพระมหารัทธิเป็นหัวหน้าคณะ ได้ไปเผยแผ่พุทธศาสนาในเอเชียกลาง (โยนกประเทศ) ซึ่งปัจจุบันได้แก่ ดินแดนที่เป็น ประเทศอิหร่าน ตุรกี และอาณานิคมของประเทศยุโรปได้ อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ดินแดนตะวันตกในช่วงใด หากแต่พุทธศาสนาเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ดังนั้นกาลเวลาล่วงเลยมาจนถึงปัจจุบัน งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงขยายในทวีปเอเชียมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายประเทศ ได้นับถือ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของชาติ การเผยแผ่งานศาสนาในยุคหลัง เริ่มมีการแพร่ขยายไปยังกลุ่มประเทศในโลกตะวันตก กอปรกับการเดินทางและการติดต่อสื่อสารมีความก้าวหน้าทันสมัยสะดวกสบายมากขึ้น เป็นเหตุให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ พบว่า ชาวตะวันตกมีความสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น มีการประกาศให้พระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในศาสนาสำคัญประจำชาติอิตาลี (European News, 2001) รวมทั้งเกิดกระแสการนำหลักการปฏิบัติสมาธิไปประยุกต์ใช้ในงานสาขาอาชีพต่าง ๆ ในบางประเทศ เช่น ในประเทศอังกฤษ ได้มีการนำหลักการทำสมาธิเชิงพุทธไปสอนที่โรงเรียนประถมศึกษาในประเทศอังกฤษ รวมทั้งได้จัดชั่วโมงการปฏิบัตินั่งสมาธิลงตารางเรียนประจำสัปดาห์ในหลายโรงเรียน (Huff Post Canada, 2567) ในประเทศแคนาดา มีกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจบางเขต ได้มีกิจกรรมนั่งสมาธิร่วมกันทุกเช้าก่อนออกไปท หน้าที่ดูแลรักษาม้านเมือง (William Elliott, 1995)

ในยุคสมัยนั้น พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในประเทศไทยก็ได้รับความสนใจจากชาวอเมริกันมากขึ้นเช่นกัน โดยได้มีนายแจ๊ค คอร์นฟิลด์ (Jack Kornfield) อดีตอาสาสมัคร กองกำลังสันติภาพ (Peace Corps) ที่ได้เข้าอุปสมบทเป็นพระภิกษุและศึกษาปฏิบัติธรรมที่วัดหนองป่าพง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจากพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) หลังจากลาสิกขาบทแล้วได้เดินทางกลับไปยังอเมริกา เปิดอบรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแบบเถรวาทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา (William Elliott, 1995) ซึ่งมีชาวอเมริกันผู้สนใจเข้าศึกษาอบรมเป็นจำนวนมาก จึงกล่าวได้ว่าในยุคนี้ พระพุทธศาสนาได้ประดิษฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา

สรุป หลังจากทรงพิจารณาบุคคลผู้จะรับพระธรรมเทศนาเปรียบดอบัว 4 เหล่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเริ่มต้นจากพระพุทธเจ้าได้เสด็จโปรดปัญจวัคคีย์ และสาวกอื่น ๆ ซึ่งต่อมาได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ จำนวน 60 องค์แล้ว เวลานั้นเป็นช่วงที่ออกพรรษา พระพุทธองค์ทรงพิจารณาเห็นสมควรที่จะออกไปประกาศพระศาสนาให้เป็นที่แพร่หลาย จึงมีพุทธบัญชาให้สาวกทั้ง 60 องค์ เป็นธรรมทูต (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551) จาริกออกไปประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยให้ไปแต่เพียงลำพัง แม้พระองค์ก็จะเสด็จไปยังอุรุเวลาเสนานิคม ในการออกจาริกประกาศ พระศาสนามครั้งนั้นทำให้กุลบุตรในดินแดนต่าง ๆ เริ่มกลับมาเลื่อมใสพระพุทธศาสนาและขอบรรพชา อุปสมบทเป็นอันมาก ต่อมาพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้สาวกเหล่านั้นสามารถอุปสมบทให้แก่กุลบุตรได้ เรียกว่า ติสระณคณูปสัมปทา คือ

อุปสมบทโดยวิธีให้ภิกษุญาคตนเป็นผู้ถึงไตรสรณคมน์ 4 พระพุทธศาสนาจึงหยั่งรากฝังลึกและแพร่หลายในดินแดนแห่งนั้น ๆ เป็นต้นมา

กาลเวลาล่วงเลยมาจนถึงปัจจุบัน งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงขยายในทวีปเอเชียมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายประเทศ นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของชาติ การเผยแผ่งานศาสนาในยุคหลัง เริ่มมีการแพร่ขยายไปยังกลุ่มประเทศในโลกตะวันตก กอปรกับการเดินทางและการติดต่อสื่อสารมีความก้าวหน้าทันสมัยสะดวกมากขึ้น เป็นเหตุให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ชาวตะวันตกมีความสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สังคมอเมริกันเริ่มมีความสนใจในคำสอนพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

อุดมการณ์พระธรรมทูตไทยในยุโรป

พระพุทธองค์ได้ทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยพระองค์เอง โดยการแสดงธรรมแก่เวไนยสัตว์ตลอดพระชาอายุของพระองค์ ได้ทรงประกาศหลักคำสอนซึ่งกระทำในหลายรูปแบบ เช่น โดยการแสดงธรรม การสนทนาธรรม การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส และการตอบปัญหาข้อข้องใจ เป็นต้น โดยที่พระองค์ได้ประทานหลักการและเทคนิคในการเผยแผ่หลักธรรมให้พระสาวกยึดถือปฏิบัติเป็นหลักการในการแสดงธรรมให้เหมาะสมกาลเทศะ ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจในแต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตาโดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ ไม่แสดงธรรมโดยยกตนข่มท่านและไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่น (อง.ปญจก. (ไทย) 22/159/263) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

พระพุทธศาสนาเข้าไปในโลกตะวันตกตั้งแต่เมื่อไร แต่มีหลักฐานยืนยันถึงการขยายตัวของพระพุทธศาสนาไปยังตะวันตก คือ 1) เกิดจากความสนใจของชาวยุโรป เช่น นักเขียน นักปรัชญาชื่อดังที่ภายหลังส่งผลให้พระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักในสังคมตะวันตกในวงกว้าง โดยผ่านผลงานเขียน บทประพันธ์หรืองานศิลปะ จากนั้นจึงเกิด 2) การจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ที่ส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ 3) การย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชาวพุทธจากเอเชียไปยังกลุ่มประเทศโลกตะวันตก ทำให้เกิดการก่อตั้งชุมชนชาวพุทธ (บรรจง โสตาดี, 2567) นอกจากนี้ยังมีชาวตะวันตกที่บวชเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มประเทศตะวันตก รวมถึงมีการศึกษาแล้วเรียบเรียงวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา มีการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาใน

สถาบันทางการศึกษาอันก่อให้เกิดงานเขียนทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนามากขึ้น และศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย (Buddha Dharma Education Association Incorporated) ได้กล่าวถึง วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่โลกตะวันตก ประกอบด้วย 3 วิธีหลัก ได้แก่ (1) ผ่านนักปรัชญาชาวตะวันตก (2) งานเขียนและวรรณกรรม และ (3) ผ่านกลุ่มชาวพุทธที่อพยพจากภูมิภาคเอเชียสู่ภูมิภาคยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย ที่ได้นำเอาศาสนาที่ตนนับถืออยู่เดิมมาด้วย (Incorporated, Buddha Dharma Education Association, 2010)

พระญาณธัมโม (2558) พระภิกษุชาวต่างประเทศ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับวิธีการเผยแผ่ธรรมะกับชาวตะวันตกไว้ว่า วิธีการสอนหลักธรรมแก่ชาวตะวันตกจะต้องเน้นปัญญา ก่อนศรัทธาให้ผู้ฟังมีความเข้าใจเหตุผลที่มาที่ไป จากนั้นความศรัทธา เลื่อมใส จะตามมา ภายหลัง กล่าวคือ ไม่ควรบอกหรือสอนให้เชื่อโดยปราศจากการอธิบายเหตุผล หรือในสิ่งที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ร่วมกันได้ เช่น นรก สวรรค์ ฝั วิญญาณ วิธีการตามแนวสติปัฏฐาน 4 และเน้นการปฏิบัติมากกว่าพิธีกรรม รูปแบบการสอนควรคำนึงถึงการสอนในลักษณะดังกล่าว คือ เริ่มด้วยหลักปัญญา ในสังคมตะวันตกเน้นเนื้อหาไปที่ อริยสัจ 4 และวิปัสสนากรรมฐาน ชาวตะวันตกกำลังสนใจพระพุทธศาสนา สนใจที่จะมาฝึกจิตของตนเอง เนื่องจากกำลังหาที่พึ่ง เนื่องด้วยปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่สนใจส่วนยอดของศาสนา คือ การภาวนา การนั่งสมาธิให้จิตสงบโดยเรื่อง ทาน ศีล และปัญญาก็จะตามมาทีหลัง ดังนั้นหลักธรรมที่ปรากฏเป็นที่สนใจของชาวตะวันตกในปัจจุบัน จะเน้นหลักธรรมที่เกี่ยวกับเหตุผลที่สามารถเข้าใจได้ในปัจจุบัน เช่น หลักอริยสัจสี่ หลักกาลามสูตร เป็นคำสอนที่ดึงดูดความสนใจของชาวตะวันตกเป็นอย่างมาก เพราะเปรียบเหมือนกับเป็นการท้าทายให้พิสูจน์ (Incorporated, 2567) จึงกล่าวได้ว่า หลักอหิงสาธรรมที่มีความเป็นเหตุเป็นผล สามารถพิสูจน์ได้ในทุกบุคคล เป็นตัวอย่างของหลักธรรมข้อหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับชาวตะวันตก

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศสหรัฐอเมริกา

คณะสงฆ์ไทยได้เริ่มงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สหรัฐอเมริกา เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2512 โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) สมัยดำรงสมณศักดิ์ที่พระพิมลธรรม ได้มีนโยบายและแนะนำคณะสงฆ์ไทยออกไปเผยแผ่ยังต่างประเทศ บทบาทวัดไทยในอเมริกาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังมุ่งเน้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามความต้องการของพุทธศาสนิกชนที่

เป็นคนไทยเป็นหลัก เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้าวัดฟังธรรม บำเพ็ญบุญกุศลตามที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติมา และเพื่อนำเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติเป็นแนวทางการดำรงชีวิต การเผยแผ่หลักธรรมมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี ใช้วิธีการบรรยายธรรมในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การจัดชั้นเรียนตามโรงเรียน มหาวิทยาลัย การใช้สื่อ เอกสาร การพิมพ์ การบันทึกเทป การอภิปราย การบรรยายธรรม การบันทึกวิดีโอ และการใช้อินเทอร์เน็ต ตลอดจนการให้บริการห้องสมุด ส่วนภาคปฏิบัติ มีการจัดการสอนฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐาน การรักษาศีล 8 การจัดวิปัสสนากรรมฐานแก่ชาวต่างประเทศ

คณะสงฆ์ไทยเริ่มเผยแผ่พระศาสนาในประเทศแถบยุโรปและอเมริกา สืบเนื่องจากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2501 พระพิมลธรรม (ต่อมาคือสมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ อาสภมหาเถร) ได้เดินทางรอบโลกครั้งแรก เพื่อร่วมกับองค์การ เอ็ม.อาร์.เอ. ในการรณรงค์ส่งเสริมศิลปกรรมให้แพร่หลาย เมื่อเดินทางถึงประเทศอังกฤษ ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยถึงผลงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับพระอานันท์โพธิ์ พระภิกษุชาวแคนาดา ที่ได้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแล้วเกิดความเลื่อมใสและได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งปริยัติและปฏิบัติ จัดให้มีการศึกษาพระอภิธรรมและปรัชญา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทยในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ จึงได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ขวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นผลงานของคณะสงฆ์ไทยที่ไปประกาศพระพุทธศาสนาทำให้ชาวตะวันตกหันมาสนใจและนับถือพระพุทธศาสนามากขึ้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกา ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด เริ่มต้นจากเมื่อมีคนไทยได้เข้ามาอยู่อาศัยในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก มลรัฐที่มีคนไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย (California) โดยเฉพาะแคลิฟอร์เนียตอนใต้ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2507 ปรากฏว่าคนไทยในนครลอสแอนเจลิส (Los Angeles) หรือที่รู้จักในชื่อ แอลเอ (L.A.) เป็นเมืองใหญ่ที่มีประชากรมากที่สุดอันดับสองในสหรัฐ โดยเป็นรองเพียงมหานครนิวยอร์ก (New York City) และเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในรัฐแคลิฟอร์เนีย พร้อมเสนอแนะคณะสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ อีกทั้งได้จัดส่งพระสงฆ์ออกไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา เพื่อฉลองศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่ต้องการที่พึ่งทางจิตใจ การที่จะปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น พระสงฆ์นักเผยแผ่ทั้งหลายท่านจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงแนวคิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกมีเป้าหมาย และหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ ใน

แต่ละสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ต่างกัน ภาษาในท้องถิ่นนั้น รวมถึงมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในรัฐโอริโซนา สหรัฐอเมริกาทั้งในภาคปริยัติและปฏิบัติ (เพื่อให้เกิดปฏิเวธคือเข้าใจตลอดจนลุล่วงผลปฏิบัติ) และเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการปลูกฝังเยาวชนเชื้อชาติไทยให้ได้ศึกษาพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของพระสงฆ์ไทยได้ถือได้ว่าเป็นความผลงานที่โดดเด่นของพระสงฆ์ไทย ที่ทำให้คนทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาให้การยอมรับในความรู้ความสามารถ มีความเชื่อมั่นในการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากพระพุทธศาสนา ไม่ได้บังคับให้บุคคลต้องยอมจำนนในการนับถือ หรือการปฏิบัติเหมือนกับศาสนาดั้งเดิมที่ชาวอเมริกันเคยยึดถือปฏิบัติสืบมา แต่หากเป็นการเชิญชวนให้อเมริกันชนมาทดลองปฏิบัติตามแนวคิดและหลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวอเมริกันดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยตนเอง พระธรรมทูตจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการขับเคลื่อนกงล้อแห่งธรรมให้แผ่กระจายขยายไปอยู่ทั่วทุกรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ในการขับเคลื่อนชีวิตไปข้างหน้า นำชีวิตไปสู่สันติสุข มีสัมมาปัญญา รู้แจ้งเห็นจริงในธรรม มีสัมมาวิริยะ หมั่นพากเพียรอดทน มีสัมมาสมาธิ ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เมื่อธรรมจักรขับเคลื่อนนำชีวิต หน้าที่การงาน ธุรกิจ อุปสรรค เคราะห์ภัย ลุล่วงผ่านพ้นจนสำเร็จสัมฤทธิ์ผล การที่จะปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น พระสงฆ์ไทยเผยแผ่ทั้งหลายท่านจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงแนวคิดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก และหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในแต่ละสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภาษาในท้องถิ่น ที่แตกต่างกัน รวมถึงมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ออกมาขยายให้กว้างขวางไปสู่ประชาชนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติตามจนสามารถบรรลุประโยชน์สูงสุด หมายถึง การที่พระสงฆ์ ตั้งใจศึกษาหลักธรรมคำสอน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีปณิธานเพื่อออกมาทำหน้าที่อบรมแนะนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หาอุบายวิธี

ประกาศพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชนให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้รู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแผ่ขยายกว้างออกไปจนมีผู้เคารพเลื่อมใส นับถือในพระรัตนตรัยตั้งตนอยู่ในศีลธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์ และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2542). คู่มือการบริหารและการจัดการวัดฉบับย่อ. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2514). ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์. กรุงเทพมหานคร: อภิธรรมมูลนิธิ มหาวิทยาลัย.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2567). มส.รับทราบจำนวนวัดไทยต่างประเทศปี '67 พบที่อเมริกามากสุด 123 วัด. เรียกใช้เมื่อ 24 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/3302525/>
- บรรจง โสตาดี. (2567). พระพุทธศาสนากับสถานการณ์ปัจจุบัน. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <http://www.mcu.ac.th/BO/Files/Doc/Document/dFile02072007200716592.doc>.
- พระทินวัฒน์ สุขสง. (2558). แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2513). พุทธวิธีการสอน. คำบรรยายสรุป ณ วิทยาลัยครูธนบุรี 1 ตุลาคม 2513 ครั้งดำรงสมณศักดิ์พระศรีวิสุทธิโมลี. เอกสารอัดสำเนา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). พระพุทธศาสนาในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร : เอสอาร์. พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2552). ธรรมประกาศนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน, (2567). องค์ดาไลลามะประธานาธิบดีโอบามา จีนและทิเบต. เรียกใช้เมื่อ 11 มกราคม 2567 จาก <http://www.cybervanaram.net/2009-12-17-14-43-37>.
- พระมหาสุริยา วรเมธี และคณะ. (2551). ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา. ใน รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระอาจารย์ญาณธัมโม. (2558). ขงนอกของใน. กรุงเทพมหานคร: อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด
- เสถียร โพธิ์นันทะ. (2544). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์บุ๊คจำกัด
- BBC News. (2567, 3, กุมภาพันธ์). can mindfulness improve pupils' concentration? Retrieved from BBC NEWS: (2016, 3 10) <http://www.bbc.com/news/magazine-35688048>
- European News. (2001). ITALY-BUDDHISM RECOGNISED. Buddhist magazine Buddha Yana Quarterly. (January 2001): 1-8.
- Huff Post Canada. (2567, 11, กุมภาพันธ์). Meanwhile in Canada, Peel Regional Officers Meditate In A Temple Retrieved from Huff Post Canada. http://www.huffingtonpost.ca/2016/04/13/peel-policemeditation_n_9684274.html/.
- Incorporated. (2567, 10, กุมภาพันธ์). Buddha Dharma Education Association, Buddhism in the West. <http://www.buddhanet.net/elearning/buddhistworld/to-west.htm>.
- Incorporated. (2567, 10, 2567). Buddha Dharma Education Association, Buddhism in the West. <http://www.buddhanet.net/elearning/buddhistworld/to-west.htm>.
- William Elliott. (1995). Guide to the William I. Elliott Papers 1940-2008. USA: University of Chicago Library.